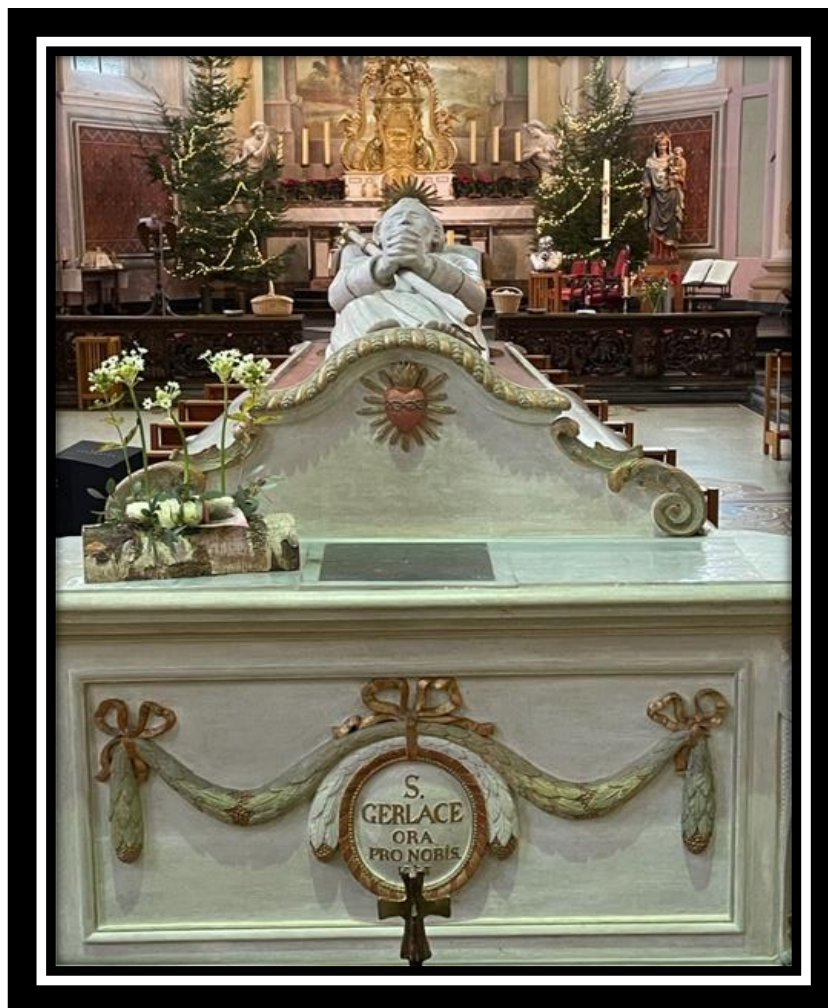

VERSLAG

OCTAAF ST. GERLACH 2024

“DOE TELS OUCH MET”

5 januari 2024 – de 859ste sterfdag van St. Gerlach

DE ZALIGE DOOD VAN ST. GERLACH

5 JANUARI 1165

Op 5 januari herdenken we de sterfdag van St. Gerlach en daarmee zijn zalige dood. Voor katholieken is het belangrijk om zalig te sterven, dat wil zeggen een dood waar een moment aan voorafgaat waarin iemand gesterkt door zijn of haar geloof en door het sacrament van de stervenden met zijn/haar naasten kan terugblikken op het leven en de dood als het ware in de ogen kan kijken. In het verleden waren er vele broederschappen van de Zalige Dood en ook broederschappen van de H. Barbara en de H. Jozef, twee heiligen van wie het leven evenzeer met een zalige dood wordt verbonden. De zalige dood is in onze tijd voor velen moeilijk te begrijpen, een tijd waarin dood en lijden ons vooral angst inboezemen en we deze onderwerpen om die reden liefst zoveel en zo lang mogelijk willen ontwijken. Maar voor wie ertoch over wil nadenken, kunnen dooden lijden door aanvaarding van het geloof toch betekenis krijgen. Wie als mens goed heeft geleefd en in zijn stervensuur geloofd, kan dan een zalige dood ervaren en zelfs de dood in zekere zin omarmen wanneer het onvermijdelijke moment gekomen is. Vele heiligen, waaronder St. Gerlach, en martelaren deden ons dit voor.

Links: *St. Barbara, Suermondt Ludwig Museum, Aken. De H. Barbara wordt vaak met kelk of hostie in de handen afgebeeld. Zij leefde in de tijd van de christenvervolgingen in de 3^e eeuw. Zij was christen. Haar heidense vader sloot haar in een toren op en zou haar later om haar geloof zelfs vermoorden. In de toren bracht een engel haar de H. Communie. De Maastrichtse broederschap van de H. Barbara bezocht op 11 januari 2024 het graf van St. Gerlach (zie hieronder). Rechts: de zalige dood van de H. Jozef.*

Bij St. Gerlach ging de bediening met de laatste sacramenten niet vanzelf. Daarover kunnen we in hoofdstuk XVIII van zijn levensbeschrijving, de Vita Beati Gerlaci Eremitae (<https://www.st-gerlach.nl/pages/vita/cap18.htm>), lezen. Op zijn stervensuur was de priester die hem normaliter begeleidde namelijk afwezig. Houthem was in die tijd nog geen parochie en viel onder de proosdij van Meerssen. De priesters in Meerssen bleken geen alternatief. Met die priesters had St. Gerlach een conflict gehad, waarna hij door de bisschop van Luik werd onttrokken aan het gezag van deze priesters. De priesters van Meerssen weigerden dan ook desgevraagd om naar St. Gerlach te gaan en zeiden dat het niet hun taak was om voor de ziel van St. Gerlach te zorgen. Er werden daarop boden naar de abt

van Rolduc gestuurd aan wie de zielzorg van St. Gerlach door de bisschop was toevertrouwd, maar de afstand tot Rolduc was te groot om op die wijze nog ervoor te kunnen zorgen dat St. Gerlach de laatste sacramenten van een priester zou ontvangen, namelijk de laatste biecht, de ziekenzalving en de laatste Heilige Communie (ook wel het viaticum genoemd).

De Vita vertelt dan dat St. Gerlach op het moment dat hij in pijnen te horen kreeg dat het niet zou lukken om tijdig een priester aan zijn sterfbed te krijgen het anker van zijn hoop op Christus vestigde en aan de aanwezige vrienden zei: *"Ik weet op wie ik vertrouw en ik ben er zeker van dat Hij, Die ik gediend heb, niet de vele inspanningen zal vergeten die ik mij uit liefde voor Hem heb getroost"*.

Vervolgens geschiedde het wonder met de verschijning van St. Servaas dat in de Vita uitvoerig wordt beschreven:

En zie, een eerbiedwaardige grijsaard in een sneeuw wit kled, voorafgegaan door een jonge man, trad ten aanschouwe van allen binnen in het vertrek waar de man Gods in doodsstrijd verkeerde. Hij groette allen en naderde tot bij de zalige Gerlach die aan het einde van zijn kommervolle leven gekomen was. Hij sprak tot hem woorden van troost als tot een vriend die naar zijn vaderland terugkeert, sterkte hem met het heilzame viaticum en met alle genademiddelen die men pleegt te geven aan gelovigen die op het punt staan dit leven te verlaten.

Boven: het sterfbed van St. Gerlach met rechts St. Servaas met de laatste H. Communie in zijn handen

Toen alles volbracht was, zei hij vaarwel en ging heen en, zo wordt gezegd, naderhand werd hij door niemand meer gezien. Vandaar dat tot op de dag van vandaag de meningen omtrent zijn persoon verdeeld zijn. Sommigen beweren dat die man een abt was. Anderen evenwel houden hardnekkig vol, dat de H. Servatius was gekomen en zijn pelgrim de heilzame sacramenten had toegediend. En, zoals wij reeds eerder zeiden, tot op de huidige dag horen wij geregeld het verhaal dat de H. Servatius in levenden lijve op bezoek was bij Gerlach. Maar dit is een verhaal dat vaak het onderwerp is van gezangen. Wij durven het niet aan daarover een mening te uiten, maar zijn er zeker van dat alles door God werd beschikt. Wie die man ook geweest is, wij twijfelen er niet aan, dat hij door God werd gestuurd.

Vervolgens gaf de man Gods aan de verzamelde vrienden en gelovigen, die om zijn teraardebestelling bekommerd waren, de opdracht zijn lichaam aan de aarde toe te vertrouwen in zijn eigen houten kapel, waarin hij had geleefd, gekleed in het haren kleed en het harnas. Allen daarop vaarwel zeggen d gaf hij zijn geest terug aan de Heer. Het was toen de 5e januari, de vigiliedag van de Verschijning van de Heer (Driekoningen). De plaatselijke gelovigen en ook diegenen die uit heel de streek voor zijn plechtige begrafenis waren gekomen, vertrouwden zijn lichaam, gehuld in harnas en haren kleed, vroom toe aan de aarde in de kapel, op de plaats die hijzelf voor zijn graflegging had aangewezen. En zij gaven hem een plechtige begrafenis volgens de rite van de Katholieke Kerk.

Niet alleen op 5 januari 1165 kwamen gelovigen uit heel de streek naar zijn graf toe, zoals de Vita vertelt, maar ook in de 859 jaren die daarna tot op heden zouden volgen. Het is bijzonder dat we als Vrienden van St. Gerlach en met de parochianen van Houthem en de vele andere pelgrims gedurende het Octaaf het leven en de dood van St. Gerlach mogen herdenken aan zijn graf en bij zijn relieken en dat we hem daar om zijn voorbede mogen vragen.

Opening van het Octaaf 2024

5 januari – feestdag van St. Gerlach

Het Octaaf 2024 werd op 5 januari 2024, de feestdag van Gerlach, in de stemmige St. Gerlachuskerk in Houthem geopend met een pontificale hoogmis met mgr dr. Helmut Dieser, bisschop van Aken, als celebrant en pastoor Dieteren, kapelaan Shaiju en kapelaan Jijo als concelebranten en met zang van het kerkelijk zangkoor St. Caecilia van Houthem-St. Gerlach. De H. Mis werd o.a. bezocht door leden van de Maastrichtse Lambertusbroederschap en door Vrienden van St. Gerlach. Ook het gemeentebestuur en het bestuur van de voormalige Gerlachusstichting waren vertegenwoordigd. In zijn preek ging mgr Dieser mede aan de hand van de Tweede Lezing (Johannes 1,43-51) in op het thema van het Octaaf “Jij telt ook mee”. Hieronder volgt op basis van aantekeningen van een kerkganger een impressie in het Nederlands van de in het Duits gehouden preek.

Het gevoel om onvervangbaar en waardevol te zijn, om erkend en geacht te worden en om in elk geval niet miskend te worden. Wij allen lijden wanneer dat gevoel er niet is. Dan glijden we af naar de dood. Ik moet daarvoor denken aan een bekende van me, die ik al als misdienaar kende. Hij stichtte een gezin,

kreeg werk, maar op enig moment in zijn leven verloor hij alles. Hij werd dakloos en belandde op straat. Later kwam ik hem weer tegen. Ik herkende hem niet meteen, maar wel in eerste instantie en we kwamen in gesprek. Hij zei dat hij niet meer in een gemeenschap met andere mensen kon leven. Dat hij enkel alleen op straat kon leven. “Iedereen is tegen mij”, zei hij. Hij vond dat hij niet meer meetelde en wilde zelf ook van niemand afhankelijk zijn. Vorige week hoorde ik dat hij overleden is, 56 jaar oud. Ik kan nu alleen nog maar voor hem bidden en hopen dat de Verlosser hem zegt wanneer hij voor diens aangezicht verschijnt: jij telt ook mee.

Er is zowel een gelijkenis als een verschil in het leven van deze bekende en dat van Sint Gerlach. Ook Sint Gerlach werd uit zijn baan geworpen, uit het liederlijke leven dat hij als ridder leidde totdat zijn vrouw overleed. Toen stortte hij in en ook hij verloor alles wat voor hem belangrijk leek. Hoe kon hij weer zin aan zijn leven geven? Hij pelgrimeerde naar Rome en naar Jeruzalem en zo groeide bij hem het besef dat hij voor meetelde. God toonde hem een nieuwe plek, waar hij ook meetelde. Hij werd kluzenaar in Houthem, niet als mislukkeling, maar als een mens voor wie het geloof volstond. Hij had materieel niet veel meer nodig en werd raadgever en helper van de mensen in de omgeving.

Na deze verwijzing naar het leven van St. Gerlach, werkte mgr Dieser het thema van het Octaaf 2024, “jij telt ook mee” verder uit:

Bij het thema "Jij telt mee" kun je aan drie dimensies denken.

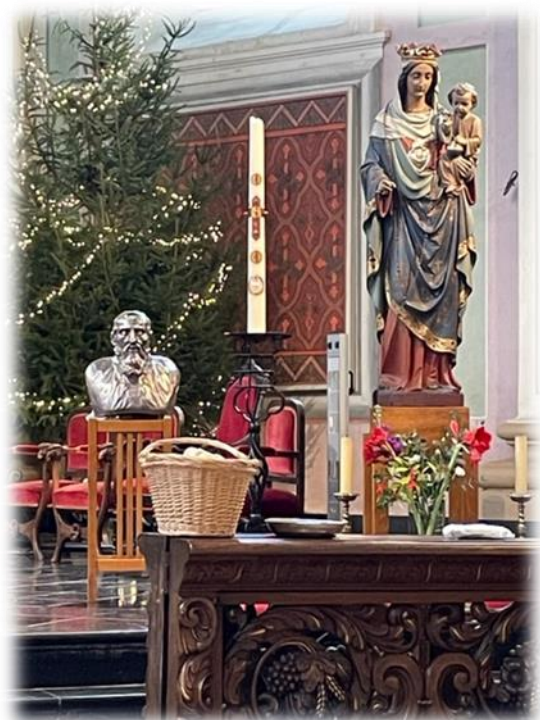
Ten eerste die tussen mensen. Niemand moet zo leven alsof die waarheid niet meetelt dat je geacht moet worden. We worden allemaal hulpeloos geboren en hebben zorg, liefde en opvoeding nodig. Anders sterven we. Aan het einde van ons leven geldt dit opnieuw. Veel oude mensen denken dat ze niet meer meetellen. Dat ze voor anderen alleen maar lasten en onkosten veroorzaken. Dat gevoel willen ze ontvluchten en soms denken ze daarvoor zelfs aan euthanasie. Maar nooit mogen we menen dat we autarkisch zijn, dat we geheel voor onszelf kunnen zorgen. Nee, wij mensen zijn voor elkaar geschapen. Sociaal zijn is onze plicht, naastenliefde geven is onderdeel van het wezen van de mens: "jij telt ook mee". Dat meegeven kunnen we soms alleen al met een glimlach doen, met een klein teken. Niet omdat iemand een glimlach verdient, maar alleen al omdat hij of zij een mens is. Wie weet dat hij liefde nodig heeft, die kan die ook doorgeven. Maar niet degene die daarvoor wegloupt.

De tweede dimensie kunnen we afleiden uit het evangelie van vandaag (Johannes 1,43-51) over Nathanael, de apostel die in andere evangelies Bartholomeus wordt genoemd. Hoe leerden deze eerste apostelen Jezus kennen? Het ging via mond-op-mond reclame. Jezus had Nathanael al gezien, nog voordat Hij hem sprak. Toen dat tot Nathanael doordrong bekeerde hij zich en herkende hij in Hem de koning van Israël. Het leidde tot een wederzijds gevoel van waardering en betekenis en leidde bij Naftanael tot een roeping. Vanuit Jezus voelde Nathanael: "ik tel ook mee". Wanneer je dat ervaart, dan kun je zelf ook raadgever en helper worden.

De derde dimensie van erkenning is niet, zoals bij Nathanael, van God naar ons maar juist andersom. God neemt ons persoonlijk zo serieus dat hij van ons wil horen: "jij, God, telt voor mij mee. Een leven zonder jou, Jezus, telt voor mij niet. Als jij mij onverschillig laat, dan ben ik alleen op mezelf aangewezen en dan ben ik verloren." Het geeft troost in ons leven om te weten dat God alles over ons en alles om ons heen weet. Als God voor ons meetelt, dan krijgen we vertrouwen. Hij veroordeelt ons niet. Mensen kunnen psychisch in problemen raken omdat ze die troost niet kennen en gaan denken dat ze niet meetellen. Maar wie die troost kent weet dat hij of zij meetelt en die kan die troost dan ook doorgeven aan anderen.

Zo grijpen de drie dimensies in elkaar. Zij zijn een voorwaarde voor vrede op aarde. Dat zegt ons ook het kind in de kerststal, het teken dat God ons schenkt, zodat we ons kunnen verheugen: "jij telt mee!".

Aan het einde van de H. Mis werd het zangkoor St. Caecilia bedankt en na afloop werden vier vrijwilligers geëerd met een medaille van de Orde van St. Gerlach en een oorkonde als dank voor hun jarenlange vrijwilligerswerk voor het Heiligdom. Tot slot was er de gebruikelijke zegening en uitreiking van het Gerlachus brood en voor alle aanwezigen een informeel samenzijn in de parochiezaal.

Boven: het Gerlachusbrood staat gereed op de
Communiebanc voor de pelgrims uit Banholt.

Boven: de H. Gerlachuskerk in Banholt.

In de middag werd de eerste dag van het Octaaf, de feestdag van St. Gerlach, afgesloten met de
aankomst van de pelgrims die in Houthem hun traditionele Gerlachus wandeling vanuit de
Gerlachusparochie in Banholt naar het graf van St. Gerlach voltooiden.

St. Gerlach voor zijn houten kapel deelt Gerlachusbrood uit aan mensen uit de omgeving Houthem

6 januari 2024 - Feest van de H. Driekoningen

Op de tweede dag van het octaaf, het feest van Driekoningen (Epifanie of Openbaring van de Heer), wordt van oudsher de agrarische sector uitgenodigd. Gerlach wordt immers onder andere vereerd als patroon voor het vee. De middeleeuwse mens was sterk afhankelijk van een gezonde veestapel. Als er een ziekte uitbrak onder het vee was dat meestal een economische ramp. Veeartsen waren er immers niet en dus wendde men zich tot heilige voorsprekers om hulp, zoals bijvoorbeeld Gerlach en Brigida. In het geval van Gerlach is dat te verklaren uit zijn 7-jarig verblijf in Jeruzalem als veehoeder bij het Johannierter hospitaal aldaar.

Celebrant op 6 januari 2024 was vicaris-generaal van het bisdom Roermond, Harry Quaedvlieg (zolang er geen nieuwe bisschop is benoemd wordt deze functionaris als 'algemeen gedelegeerde' aangeduid). Pastoor Constantijn Dieteren trad weer op als gastheer en concelebrant. De brassband Sint Gerlach verzorgde, zoals gebruikelijk op zaterdagavond in het octaaf, de muzikale invulling van de H. Mis afgewisseld door enkele zangers van Orphée Social Singing.

In zijn predicatie ging de algemeen gedelegeerde in op de naam Gerlach en op overeenkomsten tussen Gerlach en de drie Koningen. De Germaanse naam Gerlach is afgeleid van 'ger' wat speer betekent en een Germaans woord dat teruggaat op het Gotisch Iekeis, 'toenaar, arts'. In ons taalgebruik wordt dat al gauw "iemand die handig is met de speer" en voor onze Gerlach is dat heel aannemelijk. Van hem wordt immers gezegd dat hij veelvuldig aan toernooien deelnam. Dan was enige bedrevenheid in het gebruik van een speer wel vereist.

De drie koningen werden ook magiërs genoemd vanwege hun bedrevenheid in de astronomie, die met name in Mesopotamië, waar ze vandaan kwamen, hoog aangeschreven stond. Door die bedrevenheid vonden ze de met behulp van de sterren de weg naar Jeruzalem. Om het Jezuskind te vinden hadden ze echter ook de hulp van anderen nodig, de Joodse geleerden die thuis waren in de geschriften van het oude testament. Uiteindelijk kregen ze van God, via een boodschap van een engel, de hint om via een omweg naar huis terug te keren, waar zij een leven gingen leiden dat door hun ontmoeting met Jezus radicaal anders was.

Zo kreeg ook Gerlach een Goddelijke hint om zijn leven te wijzigen en, via een omweg naar Rome en Jeruzalem, zijn levenswijze radicaal te veranderen. Mogen ook wij door een ontmoeting met Jezus onze levenswijze radicaal wijzigen.

7 januari - Hoogfeest van de Openbaring

De vieringen op de derde dag, tijdens het Hoogfeest van de Openbaring, beginnen al vroeg. Rondkwart voor acht stromen de leden van scouting Sint Gerlach uit Sint Pieter (Maastricht) het Heiligdom van hun patroonheilige binnen. Ongeveer 100 jongeren in de leeftijd van 5 tot en met 25 jaar en een aantal begeleidende ouders zijn, deels te voet, van Sint Pieter naar het graf van hun patroonheilige in Houthem gekomen. Een ensemble van de verkennersband zorgt voor een muzikale verwelkoming. Na een welkomstwoord door pastoor Dieteren wordt de H. Mis opgedragen door aalmoezenier kapelaan Thomas, kapelaan Jijo en pastoor Dieteren waarbij samen gebeden en gezongen werd uit de zelfgemaakte boekjes. Een ensemble van de verkennersband uit Maastricht zorgde voor muzikale opulstering. Na een uurtje vertrok de groep voor de rest van hun dagprogramma.

Boven: twee scouts van St. Pieter ontvangen van pastoor Dieteren het Gerlachusbrood.

Niet veel later arriveerden de volgende pelgrims voor de H. Mis om 9.30 uur. Bezoekers op deze zondagochtend waren leden van Broederschap Onze Lieve Vrouw van Kevelaer uit Sittard. Elk jaar, op de eerste maandag na 8 september, vindt een bedevaart van Sittard en omstreken naar Onze Lieve Vrouw, Troosteres der bedroefden te Kevelaer (D) plaats. Ruim 600 pelgrims uit Sittard en omstreken ondernemen deze jaarlijkse bedevaart te voet of met de bus. De eerste bedevaart vanuit Sittard naar Kevelaer dateert van 1669. Maar ook tijdens het octaaf van St. Gerlach zijn de Sittardse broeders elk jaar weer van de partij. Ze namen het Sittardse dameskoor Cantate mee. Samen met de erewacht en

het klaroencorps van de schutterij St. Martinus uit Houthem-St. Gerlach zorgde dit koor ervoor dat het een bijzondere hoogmis werd. Hoofdcelebrant was pater Van Meijgaarden SSS, die jarenlang als pastoor verbonden was aan de basiliek in Meerssen en die na zijn afscheid in Meerssen in 2021 niet achter de geraniums is gaan zitten maar afgelopen twee jaar zeer regelmatig de viering van de H. Mis (o.a.) in Houthem-St. Gerlach op zich heeft genomen. De parochie van St. Gerlachus is hem daarvoor zeer dankbaar! Zijn predicatie ging over de betekenis van de geschenken (goud, wierook en mirre) die de drie wijzen aan het Christuskind hebben aangeboden. Hieronder volgt daarvan een impressie.

De mens laat zich vandaag de dag vaak leiden door GPS. De drie wijzen lieten zich leiden door een ster. De wijzen raadpleegden boeken en volgden daarna vol van vertrouwen een ster. Het waren geen gelovige vrome joden, maar vreemde wetenschappers uit een andere cultuur dan de Joodse. Als we echt op het spoor willen komen moeten we ons niet opsluiten in onze cocon en onze eigen cultuur maar dan moeten we op weg gaan naar andere culturen. Herodus, echter, de vorst in Jeruzalem, zag dat niet zo. Hij zag de nieuwe Koning alleen maar als een bedreiging.

Zo lang als dat er mensen in de kerk zijn die, zoals Herodus, alleen maar zoeken naar eigen aanbidding en macht in plaats van die van God, zo lang is er werk aan de winkel en moeten we een authentieke kerk proberen te stichten. Die kerk is niet elitair; iedereen telt erin mee. Zo kwamen er in Bethlehem zowel herders als wijzen uit het Oosten naar Christus. Deze wijzen boden in Bethlehem hun geschenken aan Christus aan. Die geschenken betekenen iets. Met goud, wierook en mirre gaven de wijzen hun eigen leven. Het waren geen praktische geschenken, maar geschenken met een betekenis. Ze vertellen iets over het verdere leven van Christus: zijn openbaring aan de wijzen van zijn koningschap en zijn Goddelijke natuur, maar ook naar zijn dood aan het kruis. Melchior gaf goud dat voor het goddelijke staat. Caspar gaf mirre, het doodskruid waarmee lijken werden gebalsemd. Balthasar gaf wierook, een product dat bij contemplatie (bezinning) hoort.

Boven: afbeelding van het schrijn van de H. Driekoningen in de Dom van Keulen. De relieken van de Driekoningen werden een jaar voor het overlijden van Gerlach, in 1164, door de bisschop van Keulen, Rainald van Dassel, als krijgsbuit vanuit Milaan over de Rijn naar Keulen gebracht. Op 23 juli 1164 kwam het schip met de relieken in Keulen aan en werden de relieken door de bevolking, priesters voorop, feestelijk binnengehaald en bijgezet in de Petrus Dom. Daarmee werd Keulen tot een van de belangrijkste bedevaartsoorden van de Middeleeuwen. In veertig jaar tijd, van 1181 tot 1230, vervaardigde goudsmid Nikolaas van Verdun een enorm gouden reliekschrijn

Wat kunnen wij Christus aanbieden dat van betekenis is? Is Jezus voor ons Koning? Zijn we Hem gehoorzaam, geven we gehoor aan Hem, luisteren we naar Hem en leven we daarnaar? Is Jezus voor ons meer dan interessante spreker? Geloven wij in Hem? Aanvaarden wij het lijden, de zelfgave van Christus als een offer voor ons of zien we het als zinloos lijden? Zet het ons aan tot nadenken, tot geloof?

Ook Gerlach zet ons aan tot nadenken en tot geloof. Hij werd geconfronteerd met Meerssen met monniken daar, oorspronkelijk afkomstig van Reims, die er een pastorie vormden, een proosdij. Die monniken waren hetzelfde als koning Herodus. Ze dachten vooral aan zichzelf. Gerlach had in Houthem geen proosdij of basiliek maar wel mensen die inspiratie bij hem vonden. De Meerssense monniken zagen in hem een concurrent en wilden Gerlach voor zichzelf binnenhalen samen met de aandacht van de mensen die hij had en zijn vermeende rijkdom. De monniken aanvaardden zo echter meer zichzelf dan Christus. Ze maakten Gerlach zwart bij de bisschop van Luik, waren jaloers op hem en voelden zich bedreigd door zijn populariteit. Net als Herodus jaloers was op en zich bedreigd voelde door Christus. Voor Gerlach echter telde, anders dan voor die monniken, iedereen mee. Hij wilde geen priester of monnik worden, maar leek blijven. Eenvoudig zoals het kind van Bethlehem. Ook zo, als eenvoudige leek en als mens, telde hij voor God mee. Het bezoek van zowel herders als wijzen geeft aan dat Jezus er voor alle mensen is en niet alleen voor de “gevestigde orde”. Gerlach toont ons dat je niet priester,

monnik of abt hoeft te zijn, maar dat elk mens voor God meetelt, ongeacht zijn of haar cultuur of geloofsbeleving. Gerlach deed dat als kluizenaar. De bisschop van Luik zag dat en verbood de monniken van Meerssen om zich verder nog met Gerlach te bemoeien. De abt van Rolduc zou zich volgens de bisschop van Luik voortaan over Gerlach moeten ontfermen. Iedereen heeft het recht om Christus op eigen wijze te zoeken, zoals ook de wijzen dat deden en zoals ook Gerlach dat op zijn eigen wijze deed.

Zo leren Gerlach en het Christuskind ons: ook jij telt mee. Volg dat woord van Christus en laat, net als Gerlach, alle verworvenheden van de wereld achter je om op je eigen wijze te leven als oprecht christen. Als je die weg opgaat dan ga je altijd langs een andere weg naar huis. Dat deden de drie wijzen ook, niet meer langs Herodus. Alle mensen die bij Gerlach waren gekomen, gingen, geïnspireerd door deze kluizenaar, weer op een andere manier naar huis.

Mogen ook wij na dit octaaf en na deze H. Mis als andere mensen naar huis gaan wetend dat we allen op onze eigenen wijze voor God meetellen, ook als we geen priester, monnik of abt zijn: wees jezelf en geef je eigen leven aan dat kind. Amen

Na afloop van de H. Mis was het aan het klaroenkorps van de schutterij St. Martinus om zich de longen uit het lijf te blazen, terwijl pater Van Meijgaarden het Gerlachusbrood zegende en aan de kerkgangers uitdeelde.

Boven: het driekoningen fresco met aanbieding van de geschenken in de St. Gerlachuskerk in Houthem. Beeldbank RCE doc.nr. 539.223. Fotograaf Paul van Galen

H. Mis

**7 januari
2024**

Rechts:
zegening van
het Gerlachus
brood door
pastoor van
Meijngaarden na
afloop van de H.
Mis op 7 januari
2024

Onder:
Kerststal met
drie koningen in
de Gerlachus-
kerk Houthem
januari 2024

De H. Mis van 9.30 uur werd muzikaal werd opgeluisterd door de drumband van schutterij Sint Martinus en het dameskoor Cantate uit Sittard. Schutterij Sint Martinus zorgde vookeer een erwacht op het priesterkoor. Foto's: erwacht (beneden) en klaroencorps (boven) van Schutterij St. Martinus van Houthem-St. Gerlach tijdens het octaaf in de H. Mis op 7 januari 2024

TEKSTEN UIT HET EVANGELIE TIJDENS HET OCTAAF 2024

5 januari 2024

In die tijd, toen Jezus naar Galilea wilde vertrekken trof Hij Filippus aan en zei tot hem: Volg Mij. Deze Filippus was van Betsaida, de stad van Andreas en Petrus. Filippus ontmoette Natanaël en zei hem: Degene over wie Mozes in de Wet geschreven heeft en ook de profeten, Hem hebben wij gevonden: Jezus, de zoon van Jozef, uit Nazaret. Natanaël smaalde: Uit Nazaret, kan daar iets goeds vandaan komen? Waarop Filippus antwoordde: Kom dan kijken. Jezus zag Natanaël naar zich toekomen en zei, doelend op hem: Dat is waarlijk een Israëliet in wie geen bedrog is. Natanaël zei toe Hem: Hoe kent Gij mij? Jezus gaf hem ten antwoord: Voordat Filippus u riep zag ik u onder de vijgenboom zitten. Toen zei Natanaël tot Hem: Rabbi, Gij zijt de Zoon Gods. Gij zijt de Koning van Israël. Jezus antwoordde: Omdat Ik u zei dat Ik u onder de vijgenboom zag geloofd ge? Gij zult grotere dingen zien dan deze. En Hij voegde er aan toe: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: gij zult de hemel open zien en de engelen Gods zien opstijgen en neerdalen in dienst van de Mensenzoon. Johannes, I, 43-51

6-7 januari 2024

Toen Jezus te Bethlehem in Juda geboren was, ten tijde van koning Herodes, kwamen er te Jeruzalem Wijzen uit het oosten en vroegen: "*Waar is de pasgeboren koning der Joden? Want wij hebben zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem onze hulde te brengen.*" Toen koning Herodes dit hoorde werd hij verontrust en heel Jeruzalem met hem. Hij riep alle hogepriesters en schriftgeleerden van het volk bijeen en legde hun de vraag voor waar de Christus moest geboren worden. Zij antwoordden hem: "*Te Bethlehem in Juda. Zo immers staat er geschreven bij de profeet: En gij Bethlehem, landstreek van Juda, gij zijt volstrekt niet de geringste onder de leiders van Juda, want uit u zal een leidsman te voorschijn treden, die herder zal zijn over mijn volk Israël.*" Toen ontbood Herodes in het geheim de Wijzen en hij vroeg hun nauwkeurig naar de tijd waarop de ster verschenen was. Daarop zond hij hen naar Bethlehem met de opdracht: "Gaat een zorgvuldig onderzoek instellen naar het Kind, en wanneer gij het gevonden hebt, bericht mij het dan opdat ook ik het hulde kan gaan brengen." Na de koning aangehoord te hebben vertrokken zij. En zie, de ster die zij in het oosten gezien hadden, ging voor hen uit totdat ze boven de plaats waar het Kind zich bevond stil bleef staan. Op het zien van de ster werden zij vervuld van overgrote vreugde. Zij gingen het huis binnen, zagen er het Kind met zijn moeder Maria en op hun knieën neervallend betuigden zij het hun hulde. Zij haalden hun schatten te voorschijn boden het geschenken aan: goud, wierook en mirre. En in een droom van Godswege gewaarschuwd niet meer naar Herodes terug te keren, vertrokken zij langs een andere weg naar hun land. Matteüs 2,1-12

Foto's scoutingmis op 7 januari

Het was voor dag en dauw dat de jongens en meiden van ScoutingSt. Gerlach uit Maastricht - St. Pieter met hun begeleiders te voet vanuit St. Pieter in Houthem aankwamen voor de scoutingmis.

8 januari – Dag van de religieuzen

Maandagavond was het de beurt aan pelgrims uit Schimmert om naar Houthem te komen. Ze begeleiden de Schola Sint Remigius, die de H. Mis met gregoriaanse gezangen opluisterde. Deken Bronneberg uit Gulpen was hoofdcelebrant en pastoor Dieteren, kapelaan Jijo en kapelaan Shaju concelebreerden.

9 januari – Dag voor Mariagroeperingen

Dinsdagochtend 9 januari kwamen de broederschappen van Onze Lieve Vrouw Sterre der Zee uit Maastricht en Onze Lieve Vrouw van de Wonderdadige Medaille uit Mariaveld-Susteren op bedevaart naar Sint Gerlach. Laatstgenoemde bracht het devotiebeeld van Onze-Lieve-Vrouw mee. Deken Lauvenberg van Echt-Susteren celebreerde de H. Mis om 10.00 uur met pastoor Dieteren, kapelaan Jijo en kapelaan Shaju. Ook was een delegatie van de Sjaasberger Gangk aanwezig, alsmede een aantal leden van de Maria Mater Kring.

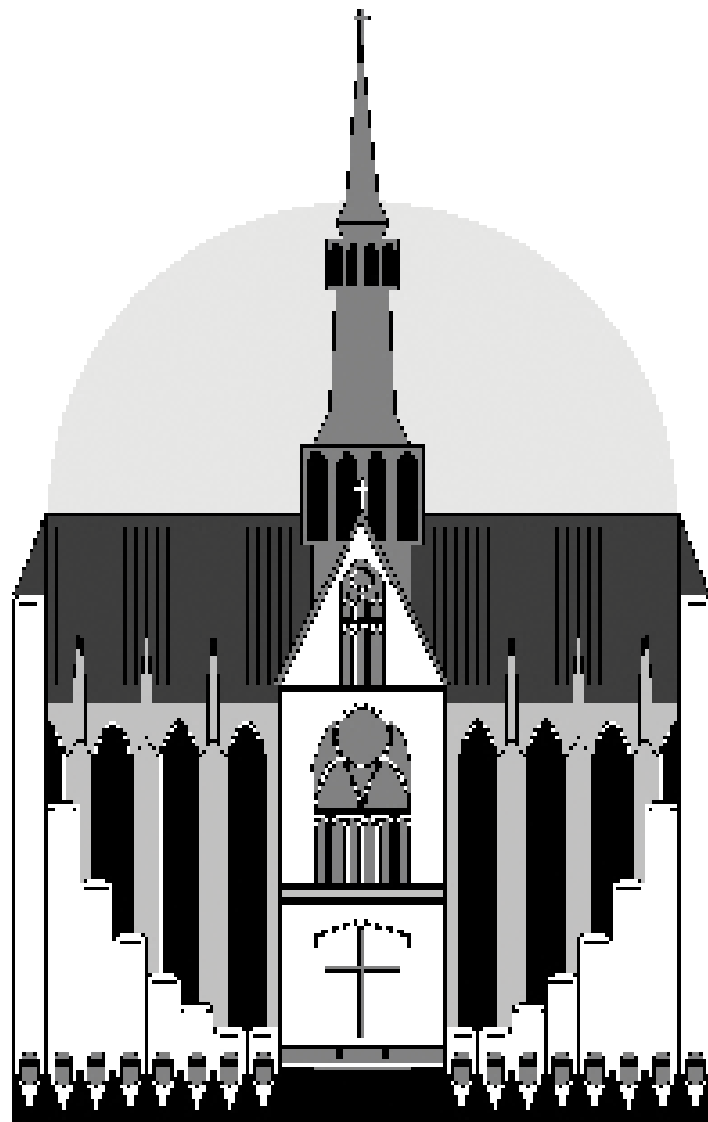

O.L. Vrouw
van de Wonderdadige Medaille

(Genadebeeld kerk Mariaveld-Susteren, Zetel
van de Wonderdadige Medaille in Nederland)

10 januari – Dag voor de pelgrims uit Meerssen

Woensdagvond kwamen traditiegetrouw de pelgrims uit Meerssen, deels te voet, naar het heiligdom van St. Gerlach in Houthem. Zij brachten het parochieel koor mee voor de opluistering. Pastoor Van Galen en pastoor Dieteren en de kapelaans Jijo en Shaju droegen een 4-herenmis op.

BASILICAKOOR MEERSSEN

11 januari – St. Servaasbroederschappen en Zij Actief

Op 11 januari begon de traditionele dag voor de St. Servaasbroederschappen en voor Zij Actief, het vrouwen netwerk waar van oudsher veel plattelandsvrouwen bij zijn aangesloten. Zij houden de verbinding in stand tussen St. Gerlach als patroonheilige van de veehoeders en de plattelandsgemeenschappen in het heuvelland. Voor de H. Mis hadden vertegenwoordigers van Zij Actief teksten voorbereid die tijdens de H. Mis door hen werden voorgelezen en staken zij een kaars aan op het altaar. Het gemengd kerkelijk zangkoor uit Berg & Terblijt luisterde de viering op.

Vanuit Maastricht waren leden van de Vereniging het Graf van St. Servaas en van de Barbarabroederschap naar het graf van St. Gerlach gekomen. Met hen maakte ook de pastoor-deken van Maastricht, John Dautzenberg, de reis naar St. Gerlach. Samen met pastoor Dieteren en kapelaan Saiju, die tijdens het Octaaf door ons werd geïnterviewd voor het volgende nummer van deze nieuwsbrief, was Dautzenberg de celebrant van de H. Mis op deze voorlaatste dag van het octaaf.

Hierboven: vertegenwoordigsters van Zij Actief aan het woord, waaronder een van de leden van de klankbordgroep van Vrienden van St. Gerlach.

Net als in de eerdere H. Missen werd het thema van het octaaf "Jij telt ook mee" door deken Dautzenberg in de predicatie in combinatie met de lezing van de dag verdiept. Hieronder volgt daarvan een impressie en daaronder de tekst van de betreffende lezing.

"Vandaag zijn we vanuit de Servaasparochie naar Houthem gekomen, in navolging van St. Gerlach. In Houthem duurt de Kersttijd wat langer. Kerstboom en kerststal staan er gedurende het gehele octaaf zodat het hier nog een beetje Kerst is. De kerststal herinnert ons eraan dat Christus is geboren voor alle mensen van goede wil: ieder telt mee. Maar dat wordt snel wel eens vergeten wanneer mensen uitgesloten worden. Er is een verschil tussen uitgesloten worden en jezelf uitsluiten. In de lezing van vandaag worden melaatsen uitgesloten, niet als straf maar om besmetting te voorkomen. Besmetting bleef op afstand doordat melaatsen apart werden gehouden. Wat doet Jezus daarmee? Hij maakt contact met degenen die aldus uitgesloten worden en maakt hen rein.

Ook St. Gerlach sloot zich min of meer uit. Hij was veel onderweg, vaak alleen. Ook in zijn dagen zal hij daarbij een markante verschijning zijn geweest, de man die elke dag naar Maastricht trok, naar het graf van St. Servaas. Maar hij was niet helemaal alleen. Hij was in gebed en in vertrouwen samen met God. Hij sloot zich af om te bidden voor de mensen om hem heen. Ook de melaatse wil een vereniging met de Heer. Hij wil weer meedoen. Maar wat willen wij ten diepste? Ook wij willen een vereniging met de Heer en verbinding met de mensen om ons heen van de parochie en van onze vriendenkring.

In de Eerste lezing hoorden we de geschiedenis van Eli, de priester bij wie de profeet Samuël opgroeide, en zijn beide zonen Chofni en Pinechas. Ze waren uit op macht, op een positie in de tempel. Ze wilden de baas blijven, niets delen, en ze zonderden zich daartoe af. Veel mensen zijn, net als Chofni en Pinechas, bang om hun positie te verliezen. Maar het thema van het octaaf is: iedereen telt mee. Het roept op tot inclusie, maar wat betekent dat ten diepste? Het betekent dat we alleen broeders en zusters zijn: niemand is uitgesloten. Inclusie vergt aanpassing en geduld. Sommige politieke stromingen houden ons voor wat als we moeten delen? Maar als we Christus toelaten in ons hart dan moeten we alles delen.

Samuel en de zonen van Eli

Links: het beeld van de profeet Samuel (links) in het Middeleeuwse Bergportaal van de Servaasbasiliek in Maastricht (rechts van Samuel is David te zien met zijn harp). Onder de voeten van de profeet zijn de twee zonen van Eli, Pinechas en Chofni, te zien terwijl ze de haren uit hun baard rukken.

In de Servaasbasiliek is in het Bergportaal de profeet Samuël afgebeeld. Onderaan de console trekken twee figuren hun haren uit hun baard. Het zijn de beide zonen van Eli. Ze hebben spijt en als je spijt hebt, dan kun je wel je haren uit je baard trekken. Wij krijgen elke dag een kans om te kiezen: sluiten we uit of ontmoeten we? De profeet Samuël begon als kleine jongen in de tempel. Hij moest tegen de zonen van Eli optrekken en won van hen door zijn dienstbaarheid. Hoe willen we vereeuwigd worden: als Samuel of als de zonen van Eli? Elke dag krijgen we de kans om dienstbaar te zijn en om tot Christus te zeggen: "hier ben ik".

Aan het einde van de H. Mis vond weer de gebruikelijke zegening met het Gerlachrelik gevolgd door de uitdeling van het Gerlachusbrood plaats. Daarna werden de pelgrims uit Maastricht uitgenodigd voor koffie, thee en vlaai in de parochiezaal.

Boven: de Maastrichtse deken Dautzenberg bij de zegening van het Gerlachusbrood onder de streng toezieende ogen van pastoor Dieteren, kapelaan Saiju en St. Gerlach.

Eerste lezing: Uit het eerste boek Samuël, 4, 1-11.

In die dagen trokken de Israëlieten ten strijde tegen de Filistijnen; zij sloegen hun kamp op bij Eben-Haëzer, terwijl de Filistijnen bij Afek gelegerd waren. De Filistijnen stelden zich in slagorde tegenover de Israëlieten. Het kwam tot een gevecht over de gehele linie. De Israëlieten werden verslagen en de Filistijnen doodden langs het front in het open veld ongeveer vierduizend man. Toen het volk in het kamp terugkeerde, zeiden de oudsten van Israël: Waarom heeft de Heer ons vandaag door de Filistijnen geslagen? Wij gaan de ark van het verbond van de Heer uit Silo weghalen. Zij moet in ons midden komen om ons uit de handen van onze vijanden te verlossen. Het volk liet de ark uit Silo halen, de ark van het verbond van God, de Heer van de hemelse machten, die op de kerubs troont. De twee zonen van Eli, Chofni en Pinechas, begeleidden de ark. Toen de ark van het verbond van de Heer in het kamp aankwam, hieven de Israëlieten zo'n machtig gejuich aan dat de grond ervan dreunde. De Filistijnen hoorden het en vroegen: Wat moet toch dat luide gejuich in het kamp van de Hebreëen? Toen zij vernamen dat de ark van de Heer in het kamp gekomen was, werden zij bang. Ze zeiden: God is in het kamp gekomen. Wee ons, dat is nog nooit gebeurd. Wee ons! Wie redt ons uit de handen van die geweldige God? Dit is immers dezelfde God die de Egyptenaren in de woestijn met allerlei plagen geslagen heeft? Weest moedig, Filistijnen, en gedraagt u als mannen. Anders wordt gij de slaven van de Hebreëen, zoals zij het van u zijn geweest. Weest mannen en weert u. De Filistijnen gingen tot de aanval over. De Israëlieten werden verslagen en vluchtten naar hun tenten. Het was een zware nederlaag: dertigduizend man voetvolk van Israël sneuvelden; de ark van God werd buitgemaakt en de twee zonen van Eli, Chofni en Pinechas, kwamen om.

Uit het heilig Evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Marcus, 1, 40-45.

Er kwam eens een melaatse bij Jezus die op zijn knieën viel en Hem smeekte: Als Gij wilt, kunt Gij mij reinigen. Door medelijden bewogen stak Jezus de hand uit, raakte de man aan en sprak: Ik wil, word rein. Terstond verdween de melaatsheid en was hij gereinigd. Terwijl Hij hem wegstuurde, vermaande Hij hem met klem: Zorg ervoor dat ge aan niemand iets zegt, maar ga u laten zien aan de priester en offer voor uw reiniging wat Mozes heeft voorgeschreven, om ze het bewijs te leveren. Eenmaal vertrokken begon de man zijn verhaal overal in het openbaar te vertellen en ruchtbaarheid aan de zaak te geven, met het gevolg dat Jezus niet meer openlijk in de stad kon komen, maar buiten op eenzame plaatsen verbleef. Toch kwamen de mensen van alle kanten naar Hem toe.

12 januari – Afsluiting van het octaaf

Het octaaf van St. Gerlach werd op 12 januari 's-avonds in Houthem afgesloten met een H. Mis voor de vele vrijwilligers uit het parochiecluster Berg-Broekhem-Houthem die dit jaar het octaaf mogelijk hebben gemaakt. Voor de zang werd gezorgd door een grote groep zangers van het Dameskoor Octavia en het gemengd kerkelijkzangkoor St. Caecilia uit Eijs. Hoofdcelebrant was de uit Meerssen afkomstige priester Roderick van Attekum van Rolduc (en tevens Vriend van St. Gerlach). Hij werd bij de H. Mis ter afsluiting van het octaaf op het altaar ondersteund door pastoor Dieteren en door de kapelaans Shaijoe en Jijo.

De eerste lezing was net als de andere dagen uit het boek Samuel. In zijn prediking ging Van Attekum voornamelijk in op de evangelielezing, waarbij hij een verband legde met het thema van het octaaf: "Ook jij telt mee". Hieronder volgt een schets op basis van aantekeningen van een kerkgranger van deze prediking:

Beste pelgrims, soms vraag ik me af hoe eenzaam St. Gerlach echt geweest is. Hij leefde als kluizenaar in zijn holle eik, maar echt alleen was hij niet. Hij oefende een grote aantrekkingskracht uit op zijn omgeving. Zoals Samuel mensen in contact met God bracht en hen bijstond met raad en daad, zo deed St. Gerlach iets soortgelijks, maar dan zo'n 2.300 jaar later. Mensen kwamen naar Houthem om zich door St. Gerlach te laten adviseren. Ik vrees echter dat menig bezoeker aan die holle eik van een koude kermis thuiskwam. St. Gerlach was immers een ruig man. Hij piepte niet als hij met -7 graden Celsius naar het graf van St. Servaas in Maastricht liep. Hij nam ook geen blad voor de mond en uitte zo nodig kritiek, bijvoorbeeld op priesters die zich niet hielden aan het celibaat, vrouwen die al te aanlokkelijk rond paradeerden en op mannen die niet op tijd naar de kapper gingen. Hij had de glitter en glamour van het ridderschap na de dood van z'n vrouw achter zich gelaten. Daar was het hem niet meer om te doen. Hij gooide zijn leven over een andere boeg en wilde alleen Christus centraal stellen. Als moedige ridder wilde hij voor Christus strijden.

De levens van St. Gerlach en Jezus vertonen enige overeenkomsten. In het huis waar Jezus was in Kafarneum was het druk, net als bij de holle eik van Gerlach. Maar als veel mensen bij je willen zijn en zich door je willen laten inspireren, dan kan dat tot afgunst leiden. Bij Jezus vond dit plaats bij de kritische geleerden en bij St. Gerlach bij de monniken van Meerssen die St. Gerlach zelfs op zijn sterfbed de H. Communie weigerden.

Predicatie door de Meerssense priester Roderick van Attekum

Vanavond hebben wij ons rond deze kluizenaar verzameld. We zijn hier om ons door st Gerlach te laten inspireren en om zijn voorspraak in te roepen voor 2024. Wie zich ophoudt in de buurt van heiligen of van Christus, die wordt een ander, een beter mens. In die persoon wordt het goddelijke, het goede geactiveerd. Dat zien we ook in Kafarnaum. De mensen weten hun vriend bij Jezus te brengen en zo geven ze aan het thema van het octaaf handen en voeten: ook hij telde mee. Blijven ook wij op dit jaar in de buurt van Christus. Laten we dit jaar Hem opzoeken en St. Gerlach eren. Dat dit heiligdom een plek blijft, waar we Christus blijven zoeken en waar we Hem kunnen ontmoeten en zich door Hem kunnen laten veranderen. Laten we onze gebeden aan Hem voorleggen. Zijn levenshouding kan de onze worden, evenals Zijn goedheid en barmhartigheid.

Aan het einde van de H. Mis eerden de priesters St. Gerlach en sprak pastoor Dieteren een dankwoord uit voor de vele vrijwilligers die dit geslaagde octaaf mogelijk hebben gemaakt. De vrijwilligers verzamelden zich daarna in de zaal Via Belgica I van het Gerlachuspaviljoen van Château Sint Gerlach voor een gezellig samenzijn en een lezing van Roderick van Attekum over Driekoningen.

Dankwoord van pastoor Dieteren aan de vrijwilligers

Verering van en gebed tot St. Gerlach door de vier celebranten

Eerste lezing (1 Samuel 8, 4-7.10-22a)

Daarom gingen de belangrijkste mannen van het volk naar Samuel in Rama. Ze zeiden tegen hem: 'Samuel, u bent oud geworden, en uw zonen leven niet zoals u. Dus we willen dat u voor ons een koning uitkiest. Die koning kan dan over ons regeren. Zo gaat dat ook bij andere volken.' Samuel vond het niet goed dat het volk om een koning vroeg. Daarom ging hij bidden tot de Heer. Maar de Heer zei tegen Samuel: 'Je moet alles doen wat het volk gevraagd heeft. Want ze verzetten zich niet tegen jou, maar tegen mij. Ze willen niet dat ik hun koning ben.' Toen ging Samuel naar de mensen toe die een koning wilden hebben. Hij vertelde hun alles wat de Heer gezegd had. Hij waarschuwde hen voor de rechten die een koning heeft. Samuel zei: 'Een koning zal jullie zonen dwingen om soldaat te worden. Hij zal sommigen van hen dwingen om op strijdwagens of paarden te rijden. Anderen moeten de koning beschermen. Sommigen zal hij dwingen om leiding te geven aan veel soldaten. Anderen zal hij dwingen om wapens en strijdwagens voor hem te maken. Weer anderen moeten op zijn land werken en zijn koren maaien. De koning zal jullie dochters dwingen om voor hem te werken. Zij moeten koken en bakken, en zelf voor hem maken.' Samuel ging verder: 'Een koning zal jullie beste akkers, wijngaarden en olijftuinen afpakken. Hij zal die allemaal aan zijn dienaren geven. Jullie moeten een tiende deel van de oogst van het land en de wijngaarden aan de koning geven. Dat zal hij aan zijn belangrijke ambtenaren en andere dienaren geven. Jullie beste slaven, slavinnen en arbeiders zal hij zelf in dienst nemen. En jullie ezels zal hij voor zichzelf laten werken. En hij zal een tiende deel van al jullie schapen en geiten willen hebben. Dat betekent dus dat jullie zelf ook slaven worden van die koning. En dan zullen jullie de Heer om hulp vragen. Jullie zullen hem vragen of hij jullie wil redden van die koning. Maar jullie hebben zelf zo'n koning gewild. En daarom zal de Heer jullie niet helpen.' Het volk wilde niet naar Samuel luisteren. De mensen zeiden: 'En toch willen we een koning hebben! Want we willen net zo zijn als de andere volken. Wij willen ook een koning hebben die over ons regeert en die onze leider is in een oorlog.' Samuel hoorde alles wat het volk zei. En daarna vertelde hij dat allemaal aan de Heer. Toen zei de Heer tegen Samuel: 'Doe wat het volk vraagt: maak iemand koning.'

Evangelielezing

Toen Jezus in Kafarnaüm was teruggekeerd en men hoorde dat Hij thuis was, stroomden de mensen in zulk een aantal samen, dat zelfs de ruimte vóór de deur geen plaats meer bood, toen Hij hun zijn leer verkondigde. Men kwam een lamme bij Hem brengen, die door vier mannen gedragen werd. Omdat zij wegens de menigte geen mogelijkheid zagen hem dicht bij Jezus te brengen, legden ze het dak bloot boven de plaats waar Jezus zich bevond, maakten er een opening in en lieten het bed waarop de lamme uitgestrekt lag zakken. Toen Jezus hun geloof zag, zei Hij tot de lamme: "Mijn zoon, uw zonden zijn u vergeven." Er zaten enkele schriftgeleerden bij. Ze zeiden bij zichzelf: "Wat zegt die man daar? Hij spreekt godslasterlijk! Wie anders kan er zonden vergeven dan God alleen?" Uit zichzelf wist Jezus aanstonds dat zij zo redeneerden en Hij zei hun: "Wat redeneert gij toch bij uzelf? Wat is gemakkelijker, tot de lamme te zeggen: Uw zonden zijn u vergeven, of: Sta op, neem uw bed en loop? Welnu, opdat ge zult weten dat de Mensenzoon macht heeft op aarde zonden te vergeven – sprak Hij tot de lamme – Ik zeg u, sta op, neem uw bed mee en ga naar huis." De man stond op, nam zijn bed en voor aller ogen ging hij onmiddellijk naar buiten. Iedereen stond er versteld van, en ze verheerlijkten God en zeiden: "Zoiets hebben wij nog nooit gezien."

OCTAAF 2024 ST. GERLACH

“DOE TELS OUCH MET”

dank namens Vrienden van St. Gerlach aan de vrijwilligers van Houthem-St. Gerlach, de pelgrims en het pastorale team met pastoor Dieteren en met de kapelaans Shajoe en Jijo voor hun bijdrage aan het vruchtbare octaaf 2024!

